

चंद्रपूर व सिंधुदुर्ग या जिल्ह्यामध्ये रिसोर्स बेस्ड इंटेसिव्ह प्लॅनिंग व डेव्हलपमेंट हा पथदर्शी कार्यक्रम राबविण्यासाठी चांदा ते बांदा ही योजना राबविण्यास मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

नियोजन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : डीएपी - १०१५ / प्र.क्र.५१/ का.१४८१

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई. ४०० ०३२

दिनांक : २८ जून, २०१६.

वाचा :- (१) शासन निर्णय, नियोजन विभाग, क्र.डिएपी-१०१५/ प्र.क्र.५१/ का.१४८१,

दि. २० ऑगस्ट, २०१५

(२) शासन निर्णय, नियोजन विभाग, क्र.डिएपी-१०१५/ प्र.क्र.५१/ का.१४८१,

दि. १९ डिसेंबर, २०१५

(३) सदस्य सचिव, उच्चस्तरीय समिती यांनी दि. ९/५/२०१६ च्या पत्रान्वये सादर केलेला उच्चस्तरीय समितीचा अंतिम अहवाल.

प्रस्तावना :-

राज्याच्या सन २०१५-२०१६ च्या अर्थसंकल्पीय भाषणामध्ये “महाराष्ट्राच्या दोन टोकावरील चंद्रपूर व सिंधुदुर्ग हे खनिज व नैसर्गिक संपत्तीचे वरदान लाभलेले जिल्हे आहेत. या जिल्ह्यातील नैसर्गिक साधनसंपत्तीचा इष्टतम वापर व्हावा यासाठी सधन नियोजन व अंमलबजावणीचा विशेष कार्यक्रम राबविण्यात येईल” अशी घोषणा करण्यात आली होती.

२. वरील घोषणेस अनुसरून राज्य शासनाने चंद्रपूर व सिंधुदुर्ग या दोन जिल्ह्यांची निवड सुक्ष्म नियोजन व अंमलबजावणीसाठी केली आहे.

३. चांदा ते बांदा ही योजना नैसर्गिक साधन संपत्तीवर आधारित आर्थिक विकास करण्याची पथदर्शी योजना असून या योजनेमध्ये उपलब्ध साधन संपत्ती व क्षेत्रांची निवड करून त्या क्षेत्रांचा सुक्ष्म आराखडा तयार करणे व त्या आधारे परिणामकारक अंमलबजावणी करणे हे योजनेचे स्वरूप आहे. याकरिता विविध सरकारी खाती, सदर जिल्ह्यामध्ये काम करू इच्छिणाऱ्या खाजगी कंपन्या, सामाजिक संस्था, CSR Foundations, खाजगी गुंतवणुकदार व उद्योजक, जिल्ह्यातील उत्पादक, बचत गट, मार्केटिंग व्यवस्था उपलब्ध करून देणाऱ्या कंपन्या इत्यादी यांचा समन्वय साधून शाश्वत आर्थिक विकास करण्याचे उद्दिष्ट शासनाने ठेवले असून भविष्यात या धर्तीवर महाराष्ट्रातील इतर जिल्ह्यात ही योजना राबविण्यात येईल व यायोगे महाराष्ट्राचा आर्थिक व सामाजिक विकास साधता येईल.

४. पर्यटन, फलोत्पादन, जलसंधारणाचे विविध उपचार राबविणे, उद्योग व खनिज, ग्रामविकास व दारिद्र्य निर्मुलन, कृषि, मत्स्योद्योग व संलग्न तसेच वन व वनोत्पादन पदार्थ / वस्तू इत्यादी विकास क्षेत्राच्या यथार्थदर्शी आराखडा तयार करून शिफारशीसह शासनास सादर करणे. तसेच या आराखड्याची प्रभावीपणे अंमलबजावणी करण्यासाठी राज्यमंत्री (नियोजन व वित्त) यांच्या अध्यक्षतेखाली संदर्भ क्र. (१)

येथील शासन निर्णय, नियोजन विभाग, दिनांक २० ऑगस्ट, २०१५ अन्वये समिती नियुक्त केली होती. सदर समितीने आपला अंतिम अहवाल शासनास दिनांक ९ मे, २०१६ रोजी सादर केला आहे.

५. सदर अहवालानुसार खालीलप्रमाणे क्षेत्रामध्ये चंद्रपुर व सिंधुदुर्ग जिल्ह्याच्या विकासाकरिता विविध उपाययोजना सुचविण्यात आल्या आहेत.

- १) कृषी फलोत्पादन व संलग्न सेवा.
- २) पर्यटन
- ३) पशुधन विकास दुग्धव्यवसाय मत्स्यव्यवसाय.
- ४) उद्योग व खनिज विकास व संलग्न प्रक्रिया इ.
- ५) वने, वनोत्पादन व पर्यावरण.
- ६) जलसंधारण
- ७) ग्राम, विकास दारिद्र निर्मुलन व कौशल्यविकास.

६. माहे मार्च २०१६ च्या अर्थसंकल्पिय अधिवेशना दरम्यान कोकण विभागाच्या विकासाच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र विधानसभा नियम २९३ अन्वये चर्चा उपस्थित झाली असता त्यावर मा.मुख्यमंत्री महोदयांनी विधानसभेत दि. ११.०४.२०१६ रोजी “चांदा ते बांदा” या योजनेबाबत खालीलप्रमाणे शासनाची भूमिका स्पष्ट केली आहे.

“चांदा ते बांदा ही अतिशय चांगली योजना मा.वित्तमंत्री आणि राज्यमंत्री (वित्त) यांनी मिळून सुरु केलेली आहे. या योजनेअंतर्गत एक पथदर्शी प्रकल्प म्हणून सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील पश्चिमेकडील भागाची निवड करण्यात आली, ही सर्वांगीण विकासाची योजना आहे. यात कृषि व कृषि संलग्न, भात पिकाचे उत्पादन वाढविण्याकरिता एसआरआय सारख्या उपाययोजना करणे, सोलरवर आधारित विशेषतः फळबाग लागवडीचा कार्यक्रम कोकणात घेणार असून त्यासाठी मोठी तरतूद या योजनेंतर्गत केलेली आहे. पशुसंवर्धन, मत्स्यव्यवसाय, दुग्धव्यवसाय, शेळी-बकरी पालन, मत्स्य शेतीस चालना देणाऱ्या उपाययोजना यांचा आपण समावेश केला आहे.

खनिजावर आधारित विकास याचा समावेश केलेला आहे. ग्रामविकास अंतर्गत सिंधुदुर्ग आणि चंद्रपूर येथील पाच वर्षात पर कॅपिटा इन्कम दुप्पट करणे हा एकात्मिक विकासाचा कार्यक्रम आहे. सिंधुदुर्ग जिल्ह्याकरिता भात प्रकल्प, कोकोनेट डेव्हलपमेंट बोर्डाच्या सहकार्याने नारळाच्या पिकाच्या वाढीकरिता उपाययोजना करणे, नारळावर प्रक्रिया करून लघुउद्योगाची निर्मिती, क्वॉयर डेव्हलपमेंट बोर्डाच्या सहाय्याने क्वॉयरवर आधारित उद्योग निर्मिती, केळीचे उत्पादन व उत्पादकता वाढविण्याकरिता टिशू कल्चर पद्धत विकसित करणे, आंबा, काजू, फणस आणि कोकम इत्यादी फळांच्या विकासाचा कार्यक्रम हातामध्ये घेणे, खेकडे तथा शोभिवंत मत्स्य निर्मिती करणे, भात, मत्स्यपालन करणे, दुग्धव्यवसाय अशा अनेक गोष्टी यामध्ये घेतलेल्या आहेत. कृषि आणि ग्रामीण पर्यटन हा कोकणातील महत्वाचा कणा आहे. साधारणपणे सन २०१६-२०१७ मध्ये एकुण नियतव्यय १५० कोटी रुपये उपलब्ध करून देण्यात आलेला आहे. त्यावर अतिशय पथदर्शी प्रकल्प निश्चितपणे होणार आहे.”

७. वरीलप्रमाणे मा.मुख्यमंत्री महादेयांच्या भाषणाला अनुषंगून चंद्रपूर व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील नैसर्गिक साधन संपत्तीचे सुयोग्य नियोजन करून जिल्ह्यातील विविध योजनामधून प्राप्त होणाऱ्या तसेच या योजनेकरिता प्राप्त होणाऱ्या दरवर्षी सुमारे १०० कोटी प्रति जिल्हा इतक्या निधीच्या माध्यमातून योजनेची प्रभावी अंमलबजावणी करण्यात येईल. आवश्यक तेथे जागतिक बँक, एशियन डेव्हलपमेंट बँक अशा

आंतरराष्ट्रीय संस्थाकडून कर्ज घेण्यात येईल व पुढील ४/५ वर्षात जिल्ह्यांच्या दरडोई उत्पन्नामध्ये दुप्पटीने वाढ करून राज्यासमोर एक आदर्श प्रस्थापित करण्यात येईल.

८. सदर योजनेची मुख्य उद्दिष्टे पुढीलप्रमाणे आहेत.

- अ) चंद्रपूर व सिंधुदूर्ग जिल्ह्यातील उपलब्ध नैसर्गिक उपलब्ध साधन संपत्ती व विकास क्षेत्रांची निवड करून त्या क्षेत्रांचा सुक्ष्म नियोजन आराखडा तयार करणे व त्या आधारे परिणामकारक अंमलबजावणी करून शाश्वत विकास घडविणे.
- ब) खाजगी क्षेत्रांची गुंतवणूक आकर्षित करून स्थानिकांना रोजगार उपलब्ध करून देऊन जिल्ह्यांचे दरडोई उत्पन्न वाढविणे.
- क) उद्योगधंदे विकसित करण्यासाठी तरुण उद्योजकांना स्थानिक स्तरावर प्रोत्साहित करणे.
- ड) महिलांना प्राधान्याने विकासाच्या प्रक्रियेत सामावून घेणे.
- इ) उपलब्ध असलेल्या वित्तलब्धीचा उच्चतम वापर करून परिणामकारक व उपयुक्त पध्दतीने योजनेची अंमलबजावणी करणे.
- ई) सन २०२० वर्षापर्यंत चंद्रपूर व सिंधुदूर्ग जिल्ह्याचे शाश्वत विकासाचे उद्दिष्ट (sustainable development goals) गाठणे.

वरील पार्श्वभूमीवर, राज्यमंत्री (नियोजन व वित्त) यांच्या अध्यक्षतेखालील उच्चस्तरीय समितीने सादर केलेल्या अंतिम अहवालाचा विचार करून वरील उद्दिष्टांची पूर्तता करण्यासाठी प्रथमतः सन २०१६-१७ ते २०१९-२० या चार वर्षांच्या कालावधीसाठी पथदर्शी कार्यक्रम राबविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

संदर्भ क्रमांक (१) येथील शासन निर्णय, नियोजन विभाग, दि. २० ऑगस्ट, २०१५ अन्वये राज्यमंत्री (नियोजन व वित्त) यांच्या अध्यक्षतेखाली नियुक्त केलेल्या उच्चस्तरीय समितीने दि. ९ मे, २०१६ रोजी शिफारसीसह सादर केलेल्या अंतिम अहवालास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच रिसोर्स बेस्ड इंटेन्सीव्ह प्लॅनिंग व डेव्हलपमेंट वर आधारीत चांदा ते बांदा हा पथदर्शी विशेष कार्यक्रम प्रथमतः सन २०१६-१७ ते सन २०१९-२० या चार वर्षांच्या कालावधीसाठी राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच आवश्यकतेनुसार या कार्यक्रमास मुदतवाढ देण्याची आवश्यकता उद्भवल्यास तसा प्रस्ताव दोन्ही जिल्ह्यांच्या जिल्हास्तरीय समितीने शासनास सादर करावा.

२. वरील अहवालात नमूद केल्याप्रमाणे रिसोर्स बेस्ड इंटेन्सीव्ह प्लॅनिंग व डेव्हलपमेंट वर आधारीत चांदा ते बांदा या कार्यक्रमाची प्रभावी अंमलबजावणीसाठी पुढील विकास क्षेत्रांची निवड करण्यात येत आहे.

- १) कृषि, फलोत्पादन व संलग्न सेवा.
- २) पर्यटन
- ३) पशुधन विकास, दुग्ध व्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय
- ४) उद्योग व खनिज तसेच संलग्न प्रक्रिया इत्यादी
- ५) वने, वनोत्पादन व पर्यावरण
- ६) जलसंधारण
- ७) ग्रामविकास, दारिद्र्य निर्मुलन व कौशल्य विकास

३. प्रस्तुत कार्यक्रमाची अंमलबजावणी करण्यासाठी पुढील प्रमाणे राज्यस्तरीय समिती गठीत करण्यात येत असुन राज्यस्तरीय समितीद्वारे दोन्ही जिल्ह्यांसाठी ठरविण्यात आलेल्या प्राधान्य क्रमानुसार विकासक्षेत्रे निवडून मंजूर नियतव्ययाच्या १.५ पट इतक्या मर्यादेत दोन्ही जिल्ह्यांचा वार्षिक कृती आराखडा तयार करण्यात येईल व त्यानुसार कार्यक्रमाची अंमलबजावणी करण्यात येईल.

४. मा.मंत्री (नियोजन व वित्त) यांचे अध्यक्षतेखाली दि. २५.०४.२०१६ रोजी आयोजित उच्चस्तरीय बैठकीत वर्ष २०१६-२०१७ करिता खालील विकास क्षेत्रे निवडण्यात आली आहेत.

चंद्रपुर जिल्हा: १) पशुधन विकास, दुग्ध व्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय २) कृषि, फलोत्पादन व संलग्न सेवा ३) पर्यटन ४) जलसंधारण ५) वने, वनोत्पादन व पर्यावरण व इतर अनुषंगिक बाबी.

सिंधुदुर्ग जिल्हा : १) पर्यटन २) कृषि फलोत्पादन व संलग्न सेवा ३) पशुधन विकास दुग्धव्यवसाय ४) उद्योग कृषी आधारीत उद्योग, खनिज उद्योग व इतर ५) वने व पर्यावरण (वनोत्पादन व औषधी, पर्यावरण संरक्षण व संलग्न सेवा) व इतर अनुषंगिक बाबी.

५. **कार्यक्रमाची प्रक्रिया / अंमलबजावणी :-** यासाठी राज्यस्तरावर राज्यस्तरीय समिती व जिल्हा स्तरावर जिल्हास्तरीय समिती खालीलप्रमाणे गठीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

अ) राज्यस्तरीय समिती

१) राज्यमंत्री (वित्त व नियोजन)	- अध्यक्ष
२) अप्पर मुख्य सचिव (परिवहन)	- सदस्य
३) अप्पर मुख्य सचिव (वित्त)	- सदस्य
४) अप्पर मुख्य सचिव (नियोजन)	- सदस्य
५) अप्पर मुख्य सचिव (कृषी)	- सदस्य
६) प्रधान सचिव (पर्यावरण)	- सदस्य
७) प्रधान सचिव (ग्रामविकास)	-सदस्य
८) सचिव (उद्योग)	-सदस्य
९) सचिव (पर्यटन)	-सदस्य
१०) सचिव (वने)	-सदस्य
११) सचिव (जलसंधारण आणि रोहयो)	-सदस्य
१२) सचिव (सार्वजनिक बांधकाम)	-सदस्य
१३) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र सागरी मंडळ	-सदस्य
१४) संचालक, महाराष्ट्र रिमोट सेन्सिंग ॲप्लीकेशन सेंटर	- सदस्य
१५) जिल्हाधिकारी, चंद्रपुर	-सदस्य
१६) जिल्हाधिकारी, सिंधुदुर्ग	-सदस्य
१७) अध्यक्षांनी नामनिर्देशीत केलेले चार विशेष निमंत्रित	- सदस्य
१८) राज्य व्यवस्थापन कक्षाचे प्रकल्प संचालक	- सदस्य सचिव

ब) जिल्हास्तरीय समिती :

१. पालकमंत्री	- अध्यक्ष
२. जिल्हाधिकारी	- सदस्य

३. मुख्य कार्यकारी अधिकारी	- सदस्य
४. क्षेत्रनिहाय खाते प्रमुख	- सदस्य
५. अध्यक्षांनी नामनिर्देशीत केलेले चार विशेष निमंत्रित	-सदस्य
६. जिल्हा व्यवस्थापन कक्षाचे जिल्हा समन्वयक	-सदस्य
७. जिल्हा नियोजन अधिकारी	- सदस्य सचिव

६. समित्यांची कार्यकक्षा :-

१) राज्यस्तरीय समिती :-

अ) जिल्हास्तरीय समितीने प्राधान्यक्रम व आर्थिक भारासह तयार केलेला प्रारूप योजना आराखडा विचारात घेऊन त्यास मंजूरी देणे, आवश्यक ते बदल सुचविणे, समितीस वाटतील अशा शिफारशी करून आराखड्यांना अंतिमतः मान्यता देणे.

ब) अशासकिय संस्था, खाजगी कंपन्या यांच्यासोबत भागीदारीसाठी मान्यता घेणे.

क) कार्यक्रमाच्या प्रगतीचा वेळोवेळी आढावा घेणे.

ड) विविध योजनांखालील निधीच्या कृति संगमास (Conversion) मान्यता देणे.

इ) निधी वितरीत करण्यास मान्यता देणे.

ई) राज्य स्तरीय समितीची बैठक ३ महिन्यांतून एकदा होईल.

२) जिल्हास्तरीय समिती :-

अ) निश्चित करण्यात आलेल्या उपरोक्त विकासक्षेत्राबाबत प्रस्तावित योजना / प्रकल्प याबाबत जिल्हास्तरीय यंत्रणेकडून सर्वसमावेशक प्रस्ताव जिल्हाधिकारी यांचेमार्फत जिल्हास्तरीय समितीसमोर ठेवण्यात येतील.

ब) जिल्हास्तरीय समितीने प्रस्तावांची छाननी करून प्राधान्यक्रम व आर्थिक भारासह योजना आराखडा तयार करून तो शिफारशीसह राज्यस्तरीय समितीसमोर ठेवण्यासाठी नियोजन विभागाकडे सादर करावा.

क) जिल्हास्तरीय समिती कार्यक्रमाची अंमलबजावणी, संनियंत्रण, मार्गदर्शन यावर नियंत्रण ठेऊन त्रैमासीक प्रगती आढावा घेईल.

ड) समिती सदस्यांना दैनिक भत्ता तसेच प्रवास व महागाई भत्ता अनुज्ञेय असेल. झालेल्या कामाची देखरेख करण्यासाठी आणखी उपयुक्त माहिती व ज्ञानाची भर पडावी यासाठी गरज असल्यास भारतामध्ये तसेच भारताबाहेर अभ्यासदौरा अनुज्ञेय असेल. सदर भेटी व अभ्यास दौऱ्यांसाठी येणारा खर्च हा प्रशिक्षण व क्षमता बांधणी या घटकात करण्यात यावा.

७. नियोजन विभागाने करावयाची कार्यवाही :-

१) जिल्हास्तरीय समितीकडून नियोजन विभागास प्राप्त झालेला प्रस्ताव व योजना आराखडा नियोजन विभागामार्फत राज्यस्तरीय समितीसमोर ठेवण्यात येईल व राज्यस्तरीय समितीने मान्य केलेला प्रस्ताव / योजना आराखड्यातील योजनांचा प्रस्ताव संबंधित प्रशासकिय विभागाकडे पाठविण्यात येईल.

२) प्रशासकिय विभागांनी आराखड्यातील योजनेसाठी किंवा नविन योजना / प्रकल्प यासाठी उपलब्ध राज्य योजनेच्या अथवा जिल्हा योजनेच्या निधीतून अंमलबजावणी करावी. तथापि, या प्रयोजनासाठी अतिरिक्त

नियतव्ययाची आवश्यकता असल्यास नियोजन विभागाकडे तशी मागणी केल्यावर नियोजन विभागाकडून त्यावर कार्यवाही करण्यात येऊन ठोक तरतूदीतून / चिन्हांकित तरतूदीतून अतिरिक्त नियतव्यय उपलब्ध करून देण्यात येईल. योजना / प्रकल्प यासाठी मंजूर करण्यात येणारा अतिरिक्त नियतव्यय योजनेच्या संबंधित प्रशासकिय विभागाने अर्थसंकल्पीत करून वितरीत करणे आवश्यक राहील.

८. प्रशासकिय विभागांनी करावयाची कार्यवाही :-

१) राज्यस्तरीय समितीने मान्यता दिलेल्या प्रस्तावाबाबत संबंधित विभागाने नियमित योजनेतून निधी वितरणाची व अंमलबजावणीची कार्यवाही करावी. तसेच अतिरिक्त निधी आवश्यक असल्यास ठोक / चिन्हांकित निधीतून निधी मंजूरी बाबत नियोजन विभागाकडे प्रस्ताव सादर करावा.

२) नविन योजना / प्रकल्प यांच्या अंमलबजावणीसाठी आवश्यक ते नविन लेखाशिर्ष उघडणे, नियमित योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांमध्ये आवश्यकतेनुसार अनुषंगीक बदल करणे इत्यादी कार्यवाही योजनेच्या संबंधित प्रशासकिय विभागाने करणे आवश्यक राहील.

९. वरील कार्यक्रमासाठी जिल्हास्तरीय सनियंत्रण व अंमलबजावणीची जबाबदारी संबंधित जिल्ह्यांचे जिल्हाधिकारी यांची राहील. जिल्हास्तरीय सर्व अंमलबजावणी प्रमुखांशी समन्वय ठेवून प्रस्ताव मागविणे, प्रस्तावांची छाननी करणे, राज्यस्तरीय समितीसमोर प्रस्ताव ठेवून त्यास मान्यता घेणे व अंमलबजावणी विषयक सर्व विहित मुदतीत उपाययोजना करण्याची जबाबदारीसुद्धा संबंधित जिल्हाधिकारी यांची राहील.

१०. सदर कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीसाठी पुढीलप्रमाणे निधी देण्यात यावा :-

(अ) सदर कार्यक्रमास संबंधित विभागांच्या सध्या उपलब्ध असलेल्या नियमित राज्य योजनांच्या निधीमधून तसेच जिल्हा नियोजन समितीच्या निधीतून निधी देण्यात यावा.

(ब) नियमित योजनांमध्ये अतिरिक्त निधीची आवश्यकता असल्यास त्यासाठी नियोजन विभागाकडील ठोक / चिन्हांकित तरतूदीतून अतिरिक्त नियतव्यय मंजूर करण्यात येईल.

(क) या कार्यक्रमांमध्ये नवीन योजना किंवा नवीन प्रकल्प असल्यास, त्यासाठी नियोजन विभागाकडील ठोक / चिन्हांकित तरतूदीतून अतिरिक्त नियतव्यय मंजूर करण्यात यावा. तसेच आवश्यकता भासल्यास संबंधित योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांमध्ये आवश्यक ते बदल करण्यात यावेत.

(ड) नविन प्रकल्प :

१) राज्यस्तरीय समिती तसेच जिल्हास्तरीय समिती या कार्यक्रमा अंतर्गत आवश्यक व उपयुक्त अशा नाविन्यपूर्ण योजना विचारार्थ मांडू शकेल. तसेच वार्षिक योजनेमध्ये अस्तित्वातील योजनेची व्याप्ती वाढवणे, योजनेत बदल, नवीन योजना / कार्यक्रम व नाविन्यपूर्ण कार्यक्रम ह्या चारही पद्धतींचा समावेश राहील.

२) राज्यस्तरीय समिती तसेच जिल्हास्तरीय समितीला, योजनेस उपयुक्त ठरतील अशा संस्था, सल्लागार इतर यांच्या सेवा घेण्याचे अधिकार असतील. यासाठी लागणारे सेवा शुल्क / मानधन या कार्यक्रमाकरिता घेण्यात येणाऱ्या लेखाशिर्षाखालून वेळोवेळी अदा करण्यात येईल.

११. प्रशासकिय मान्यता व तांत्रिक मान्यता :-

अ) सध्याच्या नियमित योजनांमधून प्रस्तुत कार्यक्रमातील योजनांना राज्यस्तर व जिल्हास्तर योजनांच्या प्रचलित विहित पद्धतीप्रमाणे कार्यान्वयीन / अंमलबजावणी यंत्रणांनी प्रशासकिय मान्यता व तांत्रिक मान्यता देण्याची कार्यवाही करावी.

ब) कार्यक्रमातील नवीन योजनांसाठी संबंधित कार्यान्वयीन / अंमलबजावणी यंत्रणांनी विहित कार्यपद्धती प्रमाणे तांत्रिक मान्यता द्यावी व त्यास प्रशासकिय मान्यता जिल्हाधिकारी यांनी द्यावी.

(क) विविध योजनेतर्गत उपलब्ध असलेल्या निधीच्या दीडपट मर्यादित प्रशासकीय मान्यता द्यावी.

१२. नाविन्यपूर्ण बाबी :- ज्या त्या जिल्ह्यांची स्वतंत्र वैशिष्ट्ये असून त्याअनुषंगाने स्थानिक गरजा देखील वेगवेगळ्या आहेत. यासाठी काही नाविन्यपूर्ण उपाययोजना कराव्या लागतील. त्यामुळे सदर नाविन्यपूर्ण कामांसाठी स्वतंत्र २०% निधी अनुज्ञेय राहिल. सदर नाविन्यपूर्ण कामांसाठी जिल्हास्तरीय समितीची मान्यता घेऊन पुढील कार्यवाही करावी.

१३. “चांदा ते बांदा” कार्यक्रमाकरिता प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष स्थापन करणे :-

चांदा ते बांदा कार्यक्रमांतर्गत योजना / नवीन प्रकल्पाच्या प्रभावी अंमलबजावणी करिता राज्यस्तरावर आणि दोन्ही जिल्ह्यांच्या स्तरावर खालीलप्रमाणे “प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष” स्थापन करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. सदर कक्षाची कार्ये खालील प्रमाणे राहतील.

१. राज्याचा पथदर्शी आराखडा तयार करणे.
२. वार्षिक कृती आराखडा तयार करणे व राज्यस्तरीय समिती कडून मंजूर करून घेणे.
३. वित्त व नियोजन विभागाशी तसेच प्रशासकिय विभागांशी समन्वय साधणे.
४. जिल्हा कक्षाला सहाय्य करणे.
५. राज्य तसेच जिल्हास्तरावरील विविध विभाग व यंत्रणांसोबत समन्वय साधणे.
६. विविध संस्थांशी भागीदारी करणे.

राज्यस्तरीय प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष रचना

अ.क्र.	पद	संख्या	दर्जा	अनुभव	वार्षिक वेतन व भत्ते (रु. लाखात)	निवड प्रक्रिया
१	२	३	४	५	६	७
१	प्रकल्प संचालक	१	अति. मु.का.अ. / उपायुक्त (नियोजन) / उपसचिव दर्जाचे अधिकारी	किमान १५ वर्ष शासकीय सेवा. ५ वर्ष अशा प्रकारचे प्रकल्प हाताळण्याचा अनुभव	१८.००	प्रतिनियुक्ती
२	प्रकल्प व्यवस्थापक	२	Professional from Open Market	१० वर्ष अनुभव. ३ वर्ष अशा प्रकारचे प्रकल्प हाताळण्याचा अनुभव	१२.०० प्रत्येकी	बाह्य यंत्रणेकडून आऊट सोर्स
३	प्रकल्प व्यवस्थापक (मुल्यमापन)	१	नियोजन/ ग्रामविकास/ सांख्यिकी विभागातील वर्ग १ अधिकारी	१० वर्ष अनुभव. ३ वर्ष अशा प्रकारचे प्रकल्प हाताळण्याचा अनुभव	१२.००	प्रतिनियुक्तीने

४	युवा व्यवसायिक	२	--	३ वर्षांपर्यंत अनुभव	७.५०	बाहय यंत्रणेकडून आऊट सोर्स
५	कार्यालयीन सहाय्यक	३	--	--	७.००	बाहय यंत्रणेकडून आऊट सोर्स

राज्य प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष नियोजन विभागाच्या अधिपत्याखाली कार्यरत राहिल. याचप्रमाणे प्रत्येक जिल्ह्याला जिल्हाधिकारी यांचे अधिनस्त जिल्हा व्यवस्थापन कक्ष कार्यरत राहिल.

जिल्हा प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष रचना (प्रति जिल्हा)

अ.क्र.	पद	संख्या	दर्जा	अनुभव	वेतन (रु. लाखात)	निवड प्रक्रिया
१.	जिल्हा समन्वयक	१	म.वि.से. / नियोजन / महसूल विभाग वर्ग - १ अधिकारी	किमान १० वर्ष अनुभव	७.५०	प्रतिनियुक्ती
२.	समन्वयक	२	खाजगी व्यवसायिक (Professional)	किमान ५-७ वर्ष	६.०० (प्रत्येकी)	बाहय यंत्रणेकडून आऊट सोर्स
३	समन्वयक (मुल्यमापन)	१	म.वि.से. / नियोजन सांख्यिकी वर्ग - २ अधिकारी	किमान ५-७ वर्ष	६.००	प्रतिनियुक्तीने
४.	युवा व्यावसायिक	१	--	३ वर्षा पर्यंत	४.००	बाहय यंत्रणेकडून आऊट सोर्स
५	कार्यालयीन सहाय्यक	२	--	--	२.०० (प्रत्येकी)	बाहय यंत्रणेकडून आऊट सोर्स

वरील प्रमाणे राज्यस्तरीय कक्षासाठी ९ पदे आणि दोन्ही जिल्ह्यांच्या कक्षासाठी प्रत्येकी ७ पदे या प्रमाणे १४ पदे अशी एकूण २३ पदे निर्माण करण्याचे प्रस्तावित असून त्यापैकी ६ पदे वर नमुद केल्याप्रमाणे शासन सेवेतून प्रतिनियुक्तीने तसेच १७ पदे आऊटसोर्सिंग पद्धतीने भरण्यात येतील. तसेच सदर पदांच्या वेतन भत्यांकरिता एकूण प्रकल्पाच्या ५% पर्यंत मर्यादेत खर्च करण्यात येईल. तसेच पदांच्या वेतन भत्यांबाबत खालील बाबींना मान्यता देण्यात येत आहे. सदर वेतन भत्यांमध्ये अनुभव व व्यावसायिकांची अनुरूपता यावरून कमी अधिक बदल होऊ शकतील.

१) याव्यतिरिक्त कार्यक्रमाची गरज लक्षात घेता तज्ञ, सल्लागार आणि व्यावसायिक यांच्या सेवा वेळोवेळी घेण्यात येतील.

२) सदर प्रकल्पामध्ये प्रशिक्षण आणि क्षमता बांधणी, विविध अभ्यास दौरे इ. स्तरावरील बैठकांचे आयोजन यावर खर्च करण्यास अनुमती असेल.

३) सदर योजना सामान्य जनतेपर्यंत पोहोचवण्यासाठी माहिती, शिक्षण आणि संवाद, संपर्क यासाठी पुरेसा निधी उपलब्ध करून देण्यात येईल.

१४. प्रशासकिय खर्च :- प्रस्तुत कार्यक्रमांतर्गत उपलब्ध नियतव्ययाच्या ५% इतका खर्च प्रशासकिय खर्चासाठी अनुज्ञेय राहील व तो खालील नमूद बाबींवर अनुज्ञेय राहील.

- १) योजना / प्रकल्प यावर कार्यरत अधिकारी / कर्मचारी यांचे वेतन भत्ते व प्रवास खर्च.
- २) कन्सल्टंट आणि राज्य / जिल्हा स्तरावरील अशासकिय सदस्यांचा बैठक भत्ता व प्रवास खर्च.
- ३) राज्य तसेच जिल्हास्तरावर वाहन भाड्याने घेणे.
- ४) कार्यालयीन कामकाजासाठी लॅपटॉप संगणक, सॉफ्टवेअर, फर्निचर, स्टेशनरी इत्यादी.
- ५) विविध सभा, अभ्यास दौरे व विविध प्रशिक्षण.
- ६) योजनेचा प्रचार व प्रसिध्दीकरिता माहिती, शिक्षण आणि संवाद / संपर्क / प्रकाशने.

१५. प्रस्तुत चांदा ते बांदा या विशेष कार्यक्रमांतर्गत राज्यस्तरीय व जिल्हास्तरीय प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षासाठी निर्माण करण्यात येत असलेल्या २३ पदांच्या खर्चासाठी तसेच अन्य अनुषंगीक खर्चासाठी नियोजन विभागाद्वारे स्वतंत्र लेखाशिर्ष निर्माण करण्यात येत आहे. तसेच दोन्ही जिल्ह्यांसाठी मंजूर करण्यात येणाऱ्या अतिरिक्त नियतव्ययातून आवश्यक ती तरतूद या प्रयोजनासाठी करण्यात येणार आहे.

१६. कार्यक्रमाचे संनियंत्रण व मुल्यमापन :

कार्यक्रमाची परिणामकता आणि फलनिष्पत्ती तपासण्यासाठी विविध प्रकारचे अध्ययन तसेच मुल्यमापन करण्यात येईल. सदर मुल्यमापन हे प्रकल्प / योजना सुरु असतांना (Concurrent) तसेच प्रकल्प / योजना पूर्ण झाल्यावर (Impact Assessment) या स्वरूपात करण्यात येईल. याकरिता विहित पध्दतीने MRSAC तसेच बाह्य संस्थाना करारबद्ध करता येईल.

१७. सदरचा शासन निर्णय www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१६०६२८१६५५०२९८१६ असा आहे. तसेच हा शासन निर्णय, डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(ने. प्र. मानकामे)
अवर सचिव, नियोजन विभाग

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव,
३. मा.मंत्री (नियोजन) यांचे खाजगी सचिव,
४. सर्व मा.मंत्री आणि राज्यमंत्री,
५. मा.अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, विधान भवन, मुंबई
६. मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई
७. मा.मुख्य सचिव,
८. सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग

९. सर्व विभागीय आयुक्त

१०. जिल्हाधिकारी व सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन समिती, चंद्रपूर व सिंधुदुर्ग

११. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, चंद्रपूर व सिंधुदुर्ग

१२. उप आयुक्त (नियोजन), विभागीय आयुक्तांचे कार्यालय, कोकण विभाग व नागपूर विभाग

१३. जिल्हा नियोजन अधिकारी, जिल्हा नियोजन समिती, जिल्हाधिकारी कार्यालय, चंद्रपूर व सिंधुदुर्ग

१४. महालेखापाल, महाराष्ट्र १ व २ (लेखा व अनुज्ञेयता / लेखापरिक्षा) मुंबई / नागपूर,

१५. जिल्हा कोषागार अधिकारी, चंद्रपूर व सिंधुदुर्ग

१६. सर्व सह / उपसचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय मुंबई -३२

१७. निवड नस्ती, का-१४८१, नियोजन विभाग.